

◆ ST. OLAV ◆

Redaktør: Mgr. Irgens. Medarbeidere: mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrud Undset, Lars Eskeland.
ST. OLAVS REDAKSJON, AKERSVEIEN 4 - OSLO - TELEFON 23743

INNHold: Velkomsttale ved Vår Frue Hospitals 50-års fest. — Kimer i klokker. — Sang ved Vår Frue Hospitals 50-års fest. — Vår Frue Hospital 50 år. — Fru Inga Lærum Liebich. — Da Vår Herre var i besøk på Solbakken. — Katolske kvinners internasjonale forbund. — En beriktigelse. — Bokanmeldelser. — Herhjemme — og derute. — Jubileumsfesten på Vår Frue Hospital.

RETT + OG + SANNHET

Velkomsttale ved Vår Frue Hospitals 50-års fest

holdt av Hans Høiærverdighet Biskop MANGERS.

(Gjengitt efter manuskriptet).

Mine damer og herrer!

Når jeg idag tar ordet for på søstrenes vegne å ønske alle velkommen er jeg sikker på at alle de tilstedeværende er enig med mig i, at en takkens tanke først skal gå til denne institusjons grunnlegger, avdøde moder *Genovefa*, som hadde mot og tro nok til å stole på Forsynets hjelp i så høi grad, at hun sammen med sine ganske få søstre turde gå igang med Vår Frue Hospital.

Og så vender jeg mig til hele denne forsamling, som har fulgt søstrenes innbydelse til å ta del i denne gledesfest: til alle autoritetene og alle lægene og til alle våre venner og alle våre velgjørere. Jeg takker på søstrenes vegne alle og ønsker hver især et hjertelig velkommen. Dog — alle vil sikkert forstå at dette velkommen i første rekke gjelder de tilstedeværende *læger*.

Ut fra *min* innstilling er det naturlig å se på lægens store og viktige kall som dette: *å være Guds håndlanger på jorden*. Ti mer enn noen annen livsoppgave — prestenes kanskje like undtatt — er det å være læge ikke en almindelig levevei, som man slår inn på fordi man nu engang på en eller annen måte skal *tjene det daglige brød*. Læge blir man fordi man føler kallet til å hjelpe de syke og lidende — fordi man vil tjene sine *medmennesker*. Derfor står en læges virke i en hel særstilling blandt alle andre arbeidsgrener. Det er en aldri hvilende kamp for livet mot døden — den representerer det bevarende mot det nedbrytende — det opprettholdende mot det tilintetgjørende. Og ofte kjemper lægen med sitt eget liv som innsatts, og på ham

kan man anvende evangeliets ord: «*Majorem caritatem nemo habet ut animam suam quis ponat pro amicis suis.*» «*En større kjærlighet har ingen enn at han setter sitt liv til for sine venner.*»

Ja, stor er den kjærlighet som setter hele sitt daglige liv inn på å redde andres liv! Denne innsats gjøres hver eneste dag året rundt av vår dyktige lægestand landet over. Våre værhårde kyststrekninger har sine beretninger om doktorens båt, som bragte og bringer hjelpen tross storm og uvær, og de ensomme fjellbygder kan fortelle om lægens vandring i ulent terreng gjennom snekav og tussmørke. Alltid villig når han budsendes dag som natt, og alltid rede til en dyst med dødens sendebud. Det er ingen tilfeldighet, at gjennom århundrer er alle recepter utferdiget med signaturen: *in Nomine Domini*. Nu som før, mer eller mindre bevisst, er all en læges virke *in Nomine Domini*: i Herrens navn.

Ære være vår lægestand og et varmt takkens velkommen til dere, mine damer og herrer læger, som idag står her som dens representanter. Uten eders og eders avdøde kollegers hjelp var ikke dette sykehus blitt reist og hadde det ikke gjennom de femti år kunnet utvikle sig frem til det moderne og vakre kompleks, hvor vi nu er samlet til gledesfest.

Men når jeg nevner de døde, er det to, som jeg vil dvele et øieblikk ved, fordi *de to* først og fremst lever i søstrenes erindring. Den ene er livmedikus *Egeberg*, som arbeidet her fra starten i 32 år og som

har gitt så utallige beviser på sin interesse, sin omtanke og sin anerkjennelse av den hjelp han fant her. Den annen er dr. *Louise Isachsen*, som i over et kvart århundre arbeidet her i det skjønneste forhold til søstrene, alltid la sine patienter inn her og stod alle her i huset bi med råd og dåd ut fra sin rike menneskelighet og store dyktighet.

Sammen med disse to er mange mange andre navn flettet inn i en krans av gode minner — ti ett har alle disse læger hatt felles og hvorfor mine damer og herrer læger er oss så særlig hjertelig velkomne: den *forståelse* for gjerningen her, som har vært søstrenes støtte og lønn gjennom alle disse år som den er det den dag i dag. Fra den første stund av har nemlig våre søstre møtt den forståelse og den vurdering av sitt arbeid, som gir sig utslag i vilje og evne til *samarbeid*.

Det store bånd mellom læger og søstre er den felles *ansvarfølelse* og det at begge parter vet at de trenger hverandre og at den enes gjerning er avhengig av den annens pliktfølelse og solidaritetsfølelse. Denne samhörighetens ånd, denne sanne samfundsånd, har alltid levet her på Vår Frue og er levende her den dag i dag — forenet som læger og søstre er i dette ansvar overfor hverandre og overfor de syke. Men som alt jordisk ansvar bunner også *denne* ansvarfølelse i vårt ansvar overfor *Gud* — Han som ene har rett til å gi liv og ta liv.

Mange angrep er i tidens løp og ikke minst i *vår* tid blitt rettet mot dette ansvarsbegrep og har forsøkt å svekke det og underminere det. Den norske læge har holdt stand — den norske læge har ikke sveket sin samvittighetsplikt som Guds håndlanger til livets *oprettholdelse*.

Som Guds håndlangere ønsker jeg eder velkomne i søstrenes navn, mine venner lægene, og takker eder for samarbeid, for velvilje og støtte på den beste måte jeg vet og kan: ved å ønske Guds rikeste velsignelse over eders virke innenfor som utenfor disse murer.

Jeg ønsker *alle* de tilstedeværende velkommen til en liten festlig stund — gid dere alle vil kunne føle, hvor inderlig varmt søstrenes glede og takknemlighet strømmer imot eder alle.

„KIMER I KLOKKER“

I sitt vanlige vakre utstyr foreligger nu dette års «Kimer I Klokker», sig selv lik. Hvilket vil si at vi i år med samme glede som alle foregående år oppfyller vår katolske plikt og kjøper det til oss selv og som gave til slekt og venner.

Med vanlig trofasthet har både Sigrid Undset og Lars Eskeland innsendt sine vektige bidrag til juleheftet i år som de foregående år — og de andre forfattere vi treffer er oss heller ikke ukjente, men holder også i år den tradisjon ved like, hvorved totalinntrykket blir preget av den samme stilfulhet, som alltid har vært dette juleheftes særlige kjennetegn.

Derfor behøver det ingen anbefaling — dets innhold og ikke minst dets illustrasjoner taler for sig selv. Vi vet *at* vi kjøper det og *hvorfor* vi kjøper det. E.

Sang ved Vår Frue Hospitals 50-års jubileum.

Femti år har minner
vi i dagens glans
kjærlig sammenbinder
til en festlig krans.

Over alle år
som en lysning står:
Herrens nåde blid
fulgte all vår strid.

Lindre ve og våde —
det er Herrens verk.
Han gjør ved sin nåde
hånden mild og sterk.

Blidhet, tålmod, kløkt,
kjærlighetens røkt —
det er kristenplikt
som gjør livet rikt.

Men næst Gud med glede
takker vi idag
lægene, som rede
hjalp vårt søsterlag.

De med kunnskaps makt
trofast stod på vakt,
når vårt kall oss bød
kamp mot sott og død.

Høit vår takk skal klinge
jubles ut i kor,
vi på sangens vinge
sender bønnens ord:

Herre sign enhver
både fjern og nær,
såvel høi som lav,
landet, skog og hav.

Dr. K. KJELSTRUP.

Vår Frue Hospital 50 år.

Det første sykehus som åpnet sig for våre kvinnelige læger.

Tirsdag den 21. ds. var det 50 år siden Vår Frue Hospital innviedes. I 50 år har St. Josef-søstrene utrettelig arbeidet ved dette hospital de selv har skapt.

Begynnelsen til Vår Frue Hospital er et fromt ønske og en god gjerning: det lille frø, som har spiret og er vokset op til det store tre med ly og hjelp for så mange mennesker.

Det var søster Susanne, som sammen med søster Marie i 1879 begynte å gå til de syke i hjemmene, fattige syke, — ofte utenlandske sjømenn. Hun så, at mange av dem ikke engang hadde en seng, bare en fillehaug å ligge på.

— Den som bare hadde et hus å ta disse mennesker inn i, tenkte og sa søster Susanna, og hennes tromme ønske førte til, at priorinnen på St. Josefs Institutt, Mère Genofeva, leiet og senere kjøpte doktor Gamborgs hus, Akersveien 13 — nettopp der hvor det store flotte sykehus nu ligger.

I den gamle herregård høit oppe på toppen av bakken, inne i en have med eldgamle trær, lot St. Josefs-søstrene innrede et hospital med 12 sykeværelser. Etter senere kjøp av Akersveien 9 og 7 bygget de så i 1895 det nuværende sykehus, som etter den siste utvidelse i årene 1923—26 nu presenterer sig som et av våre beste og vakreste sykehus med 110 senger, 3 operasjonsstuer, stort laboratorium, poliklinikk og røntgenavdeling.

Med berettiget stolhet kan priorinnen, Mère Antonie, vise frem det hospital hun har arbeidet på i mange år. Sykeværelsene utmerker sig fremfor sykeværelser i almindelighet ved å være likefrem vakre og tiltalende, og rent imponerende er sterilisasjonsrummet med helt innbygget anlegg. Det er også det fineste i landet, bare i Bergen finnes et lignende. Oversøstrene, som skal stelle med alle disse moderne, mystiske ting, har da også fått sin utdannelse i utlandet.

Ved Vår Frue Hospital er det kvinner som bestemmer og treffer alle avgjørelser: priorinnen og — hvis utenforstående autoritet ønskes som øverste instans — provicialpriorinnen, Mère Zoë.

Dette sykehus var da også det første som åpnet sig for våre kvinnelige læger. Andre sykehus var til å begynne med stengt for dem, men her kunde de få arbeide og legge sine patienter inn. Lægene Regine Stang, Louise Isachsen, Kristine Munch og Basken Weren-skjold — vår eneste kvinnelige røntgenolog, har alle sitt arbeide knyttet til Vår Frue Hospital, sykehuset som er arbeidet frem og styres og ledes helt igjennem av kvinner.

Man merker dette på mange ting. Dr. Kristine Munch, som har hatt sitt arbeide ved sykehuset i 25 år, forteller at hospitalet får ingen understøttelse hverken av stat eller kommune, det skal bære sig selv — og det gjør det. Derfor må der overalt herske den mest gjennomførte orden og forstandig sparsomhet. Søstrene arbeider også uten lønn.

Hospitalet har en stab av sykesøstre og andre tjenstgjørende — alt i alt 50 nonner. De glir stille og velgjørende rolig forbi en i de hvite drakter, — som dr. Louise Isachsen fikk innført — alltid med et vennlig smil på leben.

Intet kav og mas, ingen tanke på lønn og lønns-pålegg, intet krav om kortere arbeidsdag — bare fred og tjeneste. Vidunderlig er det — og naturligvis som det skal være. Men man må være nonne, det vil si tilhøre med litt mer enn halvparten den annen verden for å kunne klare det.

Vi andre, vi er nok pent nødt til å huske på, at vi må slite for det, som hører denne verden til.

Men man skal ikke tale om Vår Frue Hospitals 50 år uten også å nevne alt det fremragende arbeide som er ydet der i denne tid av menn.

Hospitalets første læge var doktor Stabel, den første operatør, livmedicus Egeberg. Av andre fremragende mannlige læger nevner priorinnen med anerkjennelse professorene Hiorth og Brandt, dr. Roede og dr. Kielland, de tre siste gynækologer. Forøvrig er 19 læger med sitt arbeide knyttet til sykehuset.

Vår Frue Hospital er arkitekt Sverre megen takk skyldig for den utmerkede planleggelse av bygningen — i mange detaljer må man beundre den praktiske sans som har lagt tingene tilrette for det arbeide som skal utføres i huset. Det skjer såmenn ikke alltid. Også kapellets rike og vakre utstyr er en verdiforøkelse for sykehuset, det skyldes Domenico Erdmann. Den håndskårne altertavle, søilene, det vakre arbeide på benkhodene og de skårne medaljonger med Kristi lidelsesveis 14 stasjoner — alt dette skaper en skjønnhetsglede som man sjelden tenker sig i forbindelse med et sykehus.

Vår Frue Hospital har ære og glede av sine 50 år. — Søster Susannes lille frø har spiret.

Ingeborg Boye.

Fru Inga Lærum Liebich

fioret torsdag den 16. ds. sin 70-årige fødselsdag og var gjenstand for stor oppmerksomhet i den anledning fra nær og fjern — ikke minnst fordi den avholdte frue samtidig hadde 50-års jubileum som komponist. Når fru Lærum Liebich har hvilt sig ut efter de anstrengelser som dagen medførte har hun lovet oss et intervju til «St. Olav» — og at fruen har meget av interesse å fortelle vil man forstå av de artikler dagspressen bragte om henne selv og hennes virke. Av de mange velger vi den, som Arne van Erpekum Sem skriver i «Tidens Tegn», og gjengir den hermed:

«I dag feirer Inga Lærum Liebich sin 70. fødselsdag og kan samtidig se tilbake på 50 års virksomhet som utgivende komponist. Inga Lærum Liebich fikk en meget grundig musikalsk utdannelse, — først her i Oslo hos Otto Winter-Hjelm, Erika Nissen og Christian Sinding, og senere ved musikk-konservatoriene i London og Milano. Det er en lang rekke verker fru Lærum Liebich har utgitt, delvis på Norsk Musikkforlag og

Wilhelm Hansen i Kjøbenhavn og delvis hos Angener i London. Hennes beste ting er hennes mange romancer, hvorav mange ofte, men ikke ofte nok, har vært å finne på flere av våre mest bekjente sangeres og sangerinners programmer. De viser en fin melodisk åre og en sikker evne til å treffe diktets stemning.

Fru Lærum Liebich har dessuten i mange år virket som musikklærerinne og i den senere tid som leder av et herværende katolsk sangkor. — Hun vil idag på sin 70 års dag få mange beviser på den sympati, hun gjennom sitt musikalske virke har skaffet sig, og mange gode ønsker for årene, som kommer.»

Da Vår Herre var i besøk på Solbakken.

Fortælling fra Vorarlberg av Dr. Franz Michel Willam.

Oversatt av S. T.

(Forts.)

Aandeløst lyttende hadde Hansemand sittet i sengen og ikke engang merket at store taarer rullet ned over kinderne hans. Nu husket han hvad han hadde sagt til sin mor for otte dager siden: Enten-eller! Nu fik han sit Enten-eller — Gud hadde ikke bønne hørt ham. Hvis bare faren ialfald aldrig i sit liv hadde gaatt til skrifte! Men nu kom han hjem i en slik tilstand og spiste op steken til Hvitesøndag. Hansemand visste godt at faren kom til at angre det næste morgen, men netop derfor gjorde han Gud saa sint paa sig.

Paa en gang var det som en kold kniv stak ham i hjertet og det rykket som i fine traader over hele kroppen hans. Var han ikke fuld av oprør mot Gud, og imorgen skulde han for første gang gaa til kommunion og han kunde ikke faa skriftet igjen først! For nogen timer siden hadde han før skriftemaalet lovet Jesus at han skulde aldrig mere bli sint igjen i alle de nitti aarene som han skulde leve, ikke paa Anton, ikke paa Peter, ikke paa Fransiska engang, og aldrig mere skulde han skjære tænder! Og nu var han sint, ikke paa nogen av guttene, men paa Gud selv —. Han snakket høit for at forsvare sig mot denne forfærdelige fristelsen. «Jeg vil ikke, jeg vil det slet ikke!» Så tilrettela han en helt anden forklaring paa saken. Gud var uten skyld i alt sammen, det var vertinden i vertshuset som kunde for det, hun som bestandig ga far mere at drikke end han taalte; ja det var hende som hadde hele ulykken paa samvittigheten. Bare Gud vilde straffe hende, saa hun ikke kunde staa op av sengen sin imorgen, eller saa hun faldt nedover kjeldertrappen, ned til sine egne tønner! Grusomt raste han i fantasien mot vertinden for at renske Gud, indtil han forfærdet besindet sig — i det femte bud var det jo ogsaa forbudt at hate mennesker, det stod at det var synd!

Nu begyndte en haard kamp i hans bryst. Han skulde altsaa tilgi denne fæle slangen, ja han skulde vel kanskje til og med be for hende! Jomen det kunde da Gud umulig forlange av ham —. Denne gangen burde han virkelig nøie sig med at han tok al skyld fra ham og la den paa vertinden! Men det var ikke til at komme utenom — hat var uttrykkelig forbudt i det femte bud.

Hansemand prøvet at tænke paa andre ting. Han utmalte sig toget fra skolehuset til kirken. Hvordan musikken gik foran med gyldne horn og spillet saa vidunderlig saa tilslut hørte man alt som ikke blev sagt! Hvordan det blev ringet med alle klokkerne paa en

en gang, saa det knaket i bjelkene. Hvordan alle de voksne menneskene ventet langs veien for at se paa barna. Hvordan orgelet bruste i kirken.

Men hver gang han befriet tænkte: Nu er jeg da endelig blit kvitt den onde tanken — saa steg allikevel altid billedet av vertinden frem for hans øine, og han skulde be for hende, men kunde ikke.

Faren hadde fortrukket fra kjøkkenet for længe siden, men Hansemand stred fremdeles med fristelsen. Han hadde klædd paa sig og stod fremme ved vinduet. Kampen i hans bryst hadde kunnet vare længe endda, men plutselig var det noget utenfor vinduet som fanget hans oppmerksomhet — noget som han aldrig hadde set før. Der borte over den mørke granskogen var det noget lyst, noget som likesom var hyllet ind i lette hvite slør, og som bevæget sig frem og tilbake mellem haugene. Først svævet det opover aasen, saa sænket det sig igjen nedover mot dalen, samtidig skinnnet det sterke, — og med det samme opdaget Hansemand at det hemmelighetsfulde syn ogsaa viste sig andre steder borti skoglien.

Han hadde aldrig sett før, hvordan det ved nattetid, naar vinden fra snefjeldene stryker nedover de fuktige skoger plutselig kan danne sig en hel masse taakedotter. I første øieblik tænkte han paa alverne, som moren hadde fortalt ham om; men saa syntes han at de himmelske væsener svævet saa lysende lett bortover, saa han maatte tænke paa engler som om natten drager rundt om landet, alltid to og to.

Han trodde ikke saan uten videre at det var engler han saa her, ansigt til ansigt, men det forunderlige syn tok ham likevel fangen. Han glemte alt det som for en stund siden saa voldsomt hadde fylldt hans bevissthet. Han gik i seng igjen, saa endda engang ut paa de hvite skikkelserne, og saa sovnet han med disse skjønne forestillinger.

Da Hvitesøndagen oprandt straalte solen dobbelt saa intenst over de høie sneklædde fjeldtoppene, og den var ogsaa staa op merkbart tidligere — det kunde en hel del av barna bevidne. Over de aapne marker bølget græsset under vinden for første gang iaar, ut av kirsebærtrærnes brune knopper tittet de første hvite blomster halvaapne frem, og i skogkanten smilte de første dypblaa violer frem under hasselbuskernes gule støvdryss.

(Forts.)

Katolske kvinners internasjonale forbund.

(*Union Internationale des Ligues Feminines Catholiques*)

har utsendt et kommuniké til alle sine tilsluttede ledd, hvori blandt også N. K. K. F., hvorav meddeles:

Unionens arbeidsutvalg avholdt sist i oktober et møte i Nimwegen, Holland, for å avslutte forberedelsene til det 9de internasjonale rådsmøte, som skal finne sted i Rom 26. mars til 7. april 1934. Hovedemnet på dette møte vil bli: «Opdragelse ut fra Encyklikaens synspunkt.»

I møtet i Nimwegen deltok representanter fra Holland, Frankrike, Belgia, England, Spania, Italia, Schweiz med formannen Mme. Steenberghe Engeringh, viceformannen vicomtesse de Velard og sekretær—kasserersken Mlle. Romme i spissen. Ennvidere møtte som representant for de unges avdeling Mlle. Hemptinne og unionens åndelige rådgiver mgr. professor dr. J. Hoogveld. 8 av styrets medlemmer, representerende 7 land, var forhindret i å møte på grunn av de vanskelige tider eller arbeide hjemme. Møtene holdtes i en av salene på det katolske universitet og innlededes med en sjelemesse med felleskommunion for unionens avdøde protektor, kardinal Cerretti.

For rådsmøtet i Rom blev opstillet følgende program: 26.—27. mars behandles de indre anliggender, såsom rapportene fra sekretær og kasserer, styrets og de tilsluttende forbunds forslag diskuteres og representantene for de forskjellige ledd får hver fem minutter til å avgi rapport om virksomheten i 1930—34. 28. mars avholder de 10 studiekommisjoner parallellmøter. Skjærtorsdag, Langfredag, Påskelørdag og Påske-søndag er forbeholdt jubileumsavslutning og de kirkelige høytideligheter. Annen påskedag åpnes møtet offisielt med en kort tale av unionens formann og av formannen for det italienske forbund, hvorpå mgr. Hoogveld innleder diskusjonen med en fremstilling av hovedpunktene i rundskrivelsen om opdragelse. Etterpå er deltagerne innbudt til en recepsjon hos marquise Patrizi, det italienske ledds formann. 3. april er forbeholdt ungdomsforbundet som da har avsluttet behandlingen av sine indre anliggender. 4., 5. og 6. april fremlegger de syv studiekommisjoner resultatet av hver sitt spesielle arbeid. Disse rapporter vil man ha hatt anledning til å gjøre sig bekjent med på forhånd, idet de vil foreligge trykt og bli tilstillet de tilsluttede forbund allerede i januar, så diskusjonen i Rom kan bli vel underbygget. I Rom vil kommisjonens formenn gi en meget sammentrengt fremstilling av disse rapporter, hvorpå man vil drøfte konklusjonene. Der vil ennvidere bli demonstrert noen av de mest interessante erfaringer man har gjort angående de forskjellige måter de utsendte spørreskjemaer er blitt besvart på. 7. april avholdes det avsluttende møte med oplesning av de bestemmelser, som er blitt vedtatt på de møter som har funnet sted forut, med valg og med de siste diskusjoner. Hans Hellighet Paven vil motta de delegerte i audiens.

Foruten disse bestemmelser drøftet man på møtet i Nimwegen det arbeid som var utført i Genf av medlemmene, propagandareisen i Spania m. m., og man optok et 4de kanadisk forbund som tilsluttet ledd.

Da der fra mange hold er uttalt ønsket om å få «Les Cahiers» avløst av et månedsblad vil man forsøke å få et prøvenummer av et slikt tidsskrift fremstillet så tidlig, at det kan forelegges kongressen i Rom til uttalelse.

En beriktigelse.

Fra sogneprest *Karl Marthinussen*, Sandviken, ha vi mottatt følgende:

Bergen, 17—11—33.

«St. Olav»s redaksjon,
v/ hr. Mgr. Irgens, Oslo.

Idet jeg erkjenner mottagelsen av «St. Olav» nr. 46 med understreket artikkel: En ny bok — skal jeg bare få gjøre Dem oppmerksom på en misforståelse. Der sies i nevnte replikk at bak merket «Gny» i «Dagen» skjuler sig en kjent Bergens-prest. Det er ikke tilfelle. «Gny» er en kjent lægmann, nær tilknyttet «Dagen»s redaksjon.

Deres ærbødige
Karl Marthinussen.

Den omtalte feiltagelse beklages og bedes undskyldt.
R e d.

BOKANMELDELSER

Gösta af Geijerstam: *Ingeniøren og hans hustru.* (Aschehoug & Co.)

En roman om tilbakeslaget efter den korte og kunstige ekspansionsperiode som var begyndt, mens verdenskrigen allerede truet i horisonten, men først under krigens fantastiske ødslen med levende og døde verdier blev til en farsott, hvor folk i feberysel tapte sansen for skillet mellem muligheter og umuligheter, realiteter og ønskedrømme. Rundt om i bygd og by hadde folk travlt med at gjøre klaver, mens de digtet om de fete melkekuene de skulde binde i dem. Geijerstams roman spiller i en Vestlandsbygd ved bunden av en fjordarm, hvor Svartfossen oppe i dalen har dundret siden tiders morgen og drevet nogen kverner, som tok kraft gjennom morkne, grønslimede trærner. Saa stormer utviklingen ind over bygden — det som en liten armé av ingeniører og direktører og næringslivets foregangsfolk forstaa ved utvikling —: elektricitetsverk ved fossen, fabrikker nede ved fjorden, hermetikkfabrikk, tricotagefabrikk som skal utnytte ulden fra hele Vestlandet, meieri som skal utkonkurrere utlandet paa ostemarkedet. Direktør Christian Brenner som har været den egentlige skaper av alt dette har ogsaa opfundet en metode til fremstilling av kunstig tømmer — saa kan det skogfattige Vestland jo bli omtrent uavhengig av skogen.

Denne tiden — da det var mulig at blaase saa mange saapebobler som det skulde være — er forutsætningen for Christian Brennens skjebne. Under normale forhold vilde sagtens han, fantasten, ha kunnet klare sig rigtig bra paa en plass under ledere, med nogen over sig til at maale ut for ham det arbeide han hver dag hadde at gjøre. Med sine fantasterier — kanske syslende med nogen opfindelser — kunde han da ha gitt hustruens og barnas liv en gylden rand av forventning om eventyret. Men denne manden som er blitt sittende igjen i gutte-mentalitet har faatt leke med i det store økonomiske eventyret, har faat lov til at leke leder. Og da eventyret er ute og de andre som har vært med i leken redder sig vekk som bedst de kan, og de som ikke kan redde sig bort fra Svartfoss gjør sig rede til at betale hvad leken kostet med mere eller mindre ind-

bidt sinne, blir Christian Brenner liggende efter — han kan ikke skjønne at det er slutt. Og etterhvert som det gaar op for ham, at det er slutt allikevel, leken kommer neppe til at bli lekt omigjen i hans tid, blir han likesom klomset. Han gjør ikke forsøk engang paa at bryte ut og ta fatt paa noget i det virkelige liv.

Voldsomt og uhyggelig har Geijerstam skildret oppløsningen i en mands sind, som ikke kan finde fotfæste i de virkelige muligheters verden, og hvordan ulykken smitter over paa alle hvis skjæbne er knyttet til den livsudygtige og uvoksne mands. Han har en yndig og elskelig liten hustru — Eva Brenner er søt og sund, kysk og varm og frugtbar, skapt til at være hustru for en mand og mor til barn, mange barn — men hendes mand er ikke mand, bare en guft, og forholdet mellem de to blir ødelagt. Forskræmt og fuld av bitterhet og forbehold forkommer hun hos ham, og endda værre tider venter hende, da hun med hans barn under sit hjerte maa la sig bortføre av Christians usentimentale og dygtige mor, som har et hotel etsted borte paa Østlandet, fordi Christian absolutt ikke kan gjøre noget for at verne den kvinne han har tatt til sig og de barn han har satt ind i livet. Overordentlig fin og øm og skjøn er skildringen av Eva, den trofaste og moderlige unge kvinnen. Det er jo nemlig sandt at det er slik — en kvinne som virkelig er moderlig av natur og tro av instinkt kræver ogsaa instinktivt at faa tilhøre en ordentlig voksen mand — de kvinner som gir sig «moderlige» miner overfor voksne mandfolk skal nokk sørge for at de ikke faar levende unger og pleier gjerne at bytte ut og bytte ind de voksne objekterne for sin «morsfølelse» noksaa hyppig. Men det er ogsaa riktig sett at Eva, trass i sit næsten permanente oprør over Christians svikten og den endeløse kval og angst han volder hende, ikke gir op ham — det er hele tiden han, som gir op hende i virkeligheten for at eie hende i drømme.

Brandskjæret fra ingeniørens villa som gaar op i luer en vaarkveld, mens manden og faren har gjemt sig unda indi heien, ligger over hele denne lille roman om undergang. Tilsynelatende er det en roman om arbeidsløshetens tragedie. Men der er dobbelt bund i historien — det er ikke bare det at Christian Brenner er blitt gaaende arbeidsløs. Han er faldt ned i de arbeidsløses rækker fra en førerplass, skjönt han manglet alle evner til at lede eller føre nogen eller noget og selv hadde trængt ledelse over sig. Men dermed faar Geijerstams roman et vidtrækkende perspektiv — rører ved noget fundamentalt i det sammenbrudd vi oplever, og i de selsomme reaktioner vi oplever mot den forrige generations optimistiske tro paa menneskenaturens perfektibilitet. En av grundene til krigen og sammenbruddet var jo netop, at utviklingstroens optimister ikke har villet erkjende de biologiske og psykologiske hemninger som begrænser hvert individs utviklingsmuligheter, og samtidig netop gjør de forskjellige mennesker til særprægede individer — handlingsmennesker eller drømmere, fantaster eller realister, evig-barnslige mænd og kvinder eller tidlig voksne barn, førernaturer og sind som kræver at faa følge. Den stilfærdig intense skildring av oppløsningen i sindet hos en mand som er drevet ind i en livets hakeveje og ikke kan komme ut av den igjen — tilslutt ikke vil ut i strømmen igjen — har verdi langt utover det aktuelle, saavisst som den svake mand, uten styrende sind over sig, evig og altid er en ulykkelig og en ulykkesspreder. «Ingeniøren og hans hustru» er en uhyggelig indtrængende og sanddru roman om de raadløses og svakes lodd i en urolig og utrygg tid.

Sigrid Undset.

H. P. L'Orange: «Studien zur Geschichte des spätantiken Porträts». (H. Aschehoug & Co.)

Dette praktverk, utgitt av Instituttet for sammenlignende kulturforskning, er selvfølgelig ikke en bok bestemt for alle og enhver. Den henvender sig hovedsakelig til fagfolk, til arkæologer og kunsthistorikerne, men for de er den til gjengjeld et uundværlig hjelpemiddel, da den kaster lys over portrettkunsten i overgangstiden mellom antikken og middelalderen. Dog — å omtale den ut fra denne dens hovedberettigelse ligger selvfølgelig utenfor undertegnades kompetanse, og det er heller ikke meningen med disse linjer. Her vil vi bare henlede oppmerksomheten på den almenmenneskelige glede, alle og enhver kan ha ved å fordype sig i det praktfulle billedmateriale hvormed den er illustrert — så sant bemeldte «alle og enhver» har blott en gnist av interesse for mennesketyper. Ti denne samling portretter, denne samling av ansikter, er like så mange avsløringer av forskjellige menneskesjeler, hvis individualitet, hvis særpreg er grepet og dratt frem i lyset av kunstnerens intuisjon. Hvad disse ansikter forteller om lengst forsvunne tiders lengst forsvunne mennesker er historien om det evig menneskelige som alltid er det samme om slekt følger slekters gang i århundrer og hver av slektens medlemmer gir det nye uttrykk. Kjærlighet, klokskap, godhet, sluhet, mistillit, hån, hat — energi og vekhet, mot og feighet, forundring, nysgjerrighet — ansiktene forteller om det alt sammen. Derved skapes en glede for oss ikke-fagfolk, som vi har grunn til å være magister L'Orange takknemlig for. Det er et stykke levende videnskap, denne bok — mer underholdende og mer spennende enn mange romaner, fordi vår fantasi har fritt spillerom innenfor hvert ansikts givne form og uttrykk. Og der er 248 store portrettgjengivelser, altså nok stoff å variere med!

For en fullstendighets skyld tilføier vi, at boken er mottatt med stor anerkjennelse av alle de kunst- og arkæologikyndige og kjent «verdig til å forsvares for doktorgraden», hvilket som bekjent er videnskapens «blå stempel» på sine sønner.

E. D.—V.

«Credo» — nr. 11 — november 1933.

«Credos» sist utkomne nummer inneholder et dikt «Katholsk Skandinavisme» av Amy Anker — og ellers det vanlige gode stoff i tiltalende avveksling: en artikkel om Johannes av Korset og noen utdrag av hans skrifter — om Lous Veillot og hans journalistiske betydning — bokanmeldelser — «Katholsk Frelsesvisshet» og til sist som vanlig de instruktive «Från Credos torn».

E.

Herhjemme: —

OSLO. Det høytidelige Triduum i St. Dominikuskirken hadde samlet mange mennesker hver kveld i det festlig prydede og vakre kirkerum. Hver aften blev musikken utført av forskjellige kor — den første kveld sang St. Josefs-søstrene, den annen St. Elisabeth-søstrene og den tredje barnekoret til ære for den lille salige Imelda. Hvad hennes liv lærte oss forkynte pater Lutz og pater Le Breton talte om den betydning en død som hennes har for efterslekten som bevidnelse av Eukaristiens realitet. Den siste aften talte hs. højærv. biskopen om en god samvittighets evne til å gjøre alle mennesker glade og uredde, fordi den fastholder den Herre Jesus — efter apostlen Peters ord — og det å være god er det samme som å være virkelig

glad. Han viste hvor takknemlig barna nu har grunn til å være, som kan opnå å forene sig med Jesus i Sakramentet og leve videre og hvorledes de skulde søke å fastholde Jesus ved å lytte til sin samvittighet så den alltid er god. Hver kveld blev mgr. Kjelstrups vakre sang til den salige Imelda avsunget — søndag avsluttedes med «Store Gud vi lover Dig».

STABEKK. Torsdag 9. november avholdt Lokalforeningen av St. Olavs Forbund møte med foredrag av pastor Gorissen. Emnet var våre trosfellers kamp for kirken i Meksiko. Pastoren skildret de urolige tilstander i landet, hvis vesentlige årsak skyldtes økonomiske, sociale og politiske interesser. Især er hæren tumleplass for politiske strebere. Da spaniolene erobret landet, tenkte de ikke bare på materiell fordel, men også på at evangeliets budskap skulde forkynnes for det meksikanske folk. Franciskanerpatres begynte snart misjonsvirksomhet i landet, og sammen med jesuiterpatres har de vunnet Meksiko for Kristus Konge. Hovedårsaken til at dette land er helt igjennem katolsk er, at katolske spaniolere bosatte sig der for godt, og blandet sig med den innfødte befolkning. De etterfølgende generasjoner var katolske, således også den nuværende blandingsrase man treffer i Meksiko, men hos flere var nok katolisismen av et eget slags. Dette forklarer vel delvis de senere begivenheter. Ubemerket har Europas humanitære, liberale og laicistiske tenkemåte fått innpass, især i de ledende kretser i landet. Året i forveien var president Madero blitt myrdet. Caranza bemektiget sig styret og dermed begynte den mørkeste tid. Under hans regjring blev vedtatt den beryktede lov av 1916, som forbød alle skoler på religiøst grunnlag, alle religiøse kongregasjoner og ordener, alt religiøst liv utenfor kirken sine vegger, og innenfor kun under statens kontroll. Kirken fratokes all rett til eiendom. Ekteskapet skulde betraktes som en ren borgerlig kontrakt o. s. v. Denne uhyrlige lov blev straks vraket av samtlige biskoper. Den trådte dog ikke i kraft før krigsminister Calles i 1926 fikk makten, efter den myrdede Obregon. Så var religionsfølgelsen i gang over hele linjen. Fra 1. august 1926 skulde ingen hellig messe leses, den evige lampe slukkes, de utenlandske prester landsforvises, alle religiøse komuniteter oppløses og skolene lukkes. Mot alle protester fikk man svaret, at det handles efter loven. Kirken trakk sig tilbake til et skjult liv, før staten grep inn i dens virksomhet. Uforglemmelig var de siste dager av juli 1926. Alle vilde ennu en gang hilse på Frelseren i tabernaklet og motta Ham i den hellige kommunion. Tilstrømmningen var overveldende. Dagen og næsten hele natten med var prestene i skriftestolen. En som hadde bestemt sig for å motta sakramentene om morgenen, kom først frem til kommunionsbordet kl. 7 om aftenen. Gatene lå øde og mange hus var pyntet med sørgeflor. Ved midnatt lystes den siste velsignelse og prestene tok sakramentet med sig. I hemmelighet blev det nu opprettet skjulte kapeller, men så kom dekretet som forbød gudstjeneste i private hus. Under dødsstraff var det forbudt en prest å meddele sakramentene, mange ofret sitt liv og vant derved martyrkronen. Senere blev det opprettet de såkalte eukaristiske stasjoner, et kontor, systue e. l. blev benyttet, og her utdelte en prest ca. 300 kommunioner daglig, på de første fredager op til 1500. Unge kvinner og menn fra den opprettede katolske aksjon hjalp til og bragte den hl. kommunion til de mange som satt i fengsel for sin tros skyld. Under trykket av den økonomiske boikott som var igangsatt av katolikker, blev der den 21. juni 1929 undertegnet en slags overenskomst mellom den pavelige legat og president Portes

Gill, og meget blev lovet, men ingenting gjort. For en uke siden kunde man lese i en avis, at igjen var 8 oprørere skutt i Meksiko. Refleksjonene gjør sig selv. — Det interessante og tankevekkende foredrag fulgtes med stor interesse av de mange tilhørere. Selskapeleg samvær og en utlodning avsluttet det vellykkede møte.

A.

Grunnet plassmangel utestår et referat fra Stavanger.

— og derute:

TRINIDAD. Erkebiskopen av Port-of-Spain i Trinidad har utstedt en skarp protest mot ødeleggelsen av de store kakao-partier, som på grunn av overproduksjon er styrtet i havet for å holde prisnivået oppe. Erkebiskopen betegner en slik handlemåte som aldeles uforsvarlig i tider som disse, hvor så mange mennesker lider den bitre nød. Pressen i Trinidad åpnet villig sine spalter for biskoppens protest og støttet den også, og virkningene har allerede vist sig. Få dager efter meddelte styret for kakaoplantasjeeiernes syndikat at alle fattige i Trinidad kunde få tildelt sig gratis like så meget kakao som de ønsket.

Jubileumsfesten på Vår Frue Hospital.

Det var en meget representativ forsamling som hadde fulgt søstrenes innbydelse — alle de som gjennom årene på en eller annen måte er tilknyttet arbeidet der. Selvfølgelig var byens lægestand tallrikt representert med gamle stadsfysikus *Bentzen* i spissen. De ledende for byens øvrige sykehus og forskjellige representanter for autoritetene var også til stede. Midtpunktet for all interesse var selvfølgelig de to gamle søstre Marie og Susanne, som har vært med fra første stund av, og moder Humbeline, forstanderinnen gjennom 27 år.

Fra St. Josefs-søstrenes forskjellige andre sykehus landet over var møtt gratulanter — og det store kompleks var forvandlet til en blomsterhave. De skjønneste blomster bragte hilsen fra nær og fjern ledsaget av de varmeste takknemlighetsytringer. Men som en tilstedeværende representant for ett av våre største dagblade sa: «Jeg skjønner det godt — jeg har selv ligget her i ti dager, og det er de beste dager i mitt liv.»

Da alle var forsamlet intonerte søstrenes kor «Jubilate Deo» av Otto Gaus, som straks angav festens grunnstenuing: den takknemlige glede — den glede, som ikke er selvoptatt, men stråler ut imot gledens årsak for å si det lille ord — det betydningsfulleste ord i menneskelig samkvem, ordet: *takk!* Dette ord bar hele festen og ga den lys og varme — og fikk sin første utformning i den tale biskopen holdt, og som finnes gjengitt først i bladet. Derpå avsang søstrenes flerstemmige kor mgr. Kjelstrups festsang — og arkitekt *Sverre* ga nu en oversikt over hospitalets utvikling som han jo som dets arkitekt kjenner bedre enn noen

annen. Arkitekten begynte med hospitalets grunnleggelse ved moder Genovefa — han beskriver de første primitive forhold hvor man måtte gå gjennom alle værelser for å komme ut eller inn og hvor operasjonsbenken var et almindelig kjøkken-klaffebord. Men han fortalte også om det storslåtte arbeid som blev utført under disse omstendigheter og som stadig vant mer og mer tillid blandt læger og patienter, så sykehuset snart var sprengt, og man, efter å ha forsøkt å greie sig med tilbygning, resolutt skred til å legge en generalplan for bygget av et helt moderne kompleks, som man imidlertid kunde opføre i etapper eftersom behovet og økonomien tillot det. Arkitekten hadde ikke lovord nok for den omtanke som den gang som senere under hans samarbeide med søstrene har preget alle deres foretagender. Det var ingen lett opgave å planlegge et stort bygg på denne praktfulle men vanskelige tomt mellom den høitliggende Akersvei, den lavere Ullevålsvei, og med hensyntagen til den utstukne Rossingsgate som skal løpe ned mellom de to andre — men det var uhyre interessant å få det til — snart stod den første fløi ferdig — i 1926—27 den annen, etterfulgt av fløien mot Akersveien. Det tredje bygg venter ennå. «Men det vil jeg si, at det er søstrenes nøisomhet som har lagt sten på sten til dette hus — og deres evne til å bevare og nyttiggjøre sig alt av verdi.» Arkitekten sluttet med en varm hilsen til den nuværende priorinne, moder Antonia.

Med «Store Gud, vi lover Dig» avsluttet den mere høitidelige del av festen, hvorpå man begav sig inn til et festlig dessertbord, for hvilket frk. Helene Endresen, bistått av hospitalets eget kjøkkenpersonale, har æren. Festsalen var rikt smykket med lys og blomster og guirlander over dørene — på veggen hang de avdøde lægers portretter, også smykket med blomster. De vakreste med særlig kjærlig pietet ordnet om billedet som bar dr. Louise Isachsens sjelfulle fine trekk.

Her åpnedes talenes rekke av søstrenes mangeårige juridiske rådgiver, advokat *Mellbye*, som ut fra sitt kjennskap til søstrenes og deres virke likesom arkitekt *Sverre* ikke hadde varme ord nok for deres dyktighet, tålmodighet og arbeidsomhet. Vel hadde de hatt hjelp og støtte ikke minst av økonomisk art fra mange kanter — og søstrene selv gav æren for det opnådde gode resultat, særlig til den velvilje, de hadde møtt overalt, men det var allikevel deres personlige innsats som hadde gjort utslaget, og det var deres henders gjerning, som hadde reist verket. Men han forstod selvfølgelig godt søstrene, når de syntes de stod i taknemlighetsgjeld til lægene, og han hadde med glede overtatt hvervet som var blitt overdratt ham av moder Antonie: å takke alle lægene for den støtte, velvilje, interesse og forståelse de alltid hadde vist søstrene og arbeidet her. Skålen for lægene blev adressert til dr. *Per Gjertsen*, som i sitt svar fortalte mange små morsomme trekk fra samarbeidet mellom læger og sykepleiersker, ikke minst med operasjonssøsteren, hvorunder han med megen taknemlighet særlig minnedes avdøde søster *Ida*. I de varmeste ordelag tolket han lægenes anerkjennelse for den orden som hersket her og som gjorde det så

lett og behagelig å arbeide, fordi man alltid kunde være trygg.

Så trådte dr. *Kristine Munch* frem, og som representant for lægene overrakte hun efter først i stemningsfulle ord å ha utmalet høifjellets betydning for trette arbeidere, søstrene lægenes gave: en hytte på fjellet med en pengesum som skulde anvendes til rekreasjonsopphold for støstrene. Det var dr. Isachsens kjæreste tanke at dette skulde bli mulig — nu blev den satt ut i livet.

Så sang dr. *Lossius* for til en vakker sang for søstrene, som vi skal bringe i neste nummer.

Gamle stadsfysikus *Bentzen* talte dypt grepet for søstrene — dr. *Thesen* talte dernæst på patientenes vegne om den betydning et opphold på Vår Frue hadde hatt for dem ikke alene ved å gjøre dem friske, men ved det opphold i kampen for tilværelsen, den fredelige stund det hadde representert — for manges vedkommende hadde stedets moralske atmosfære gjort dem til nye og bedre mennesker. Og så takket doktoren alle de mangeårige hjelpersker med moder *Humbeline* i spissen.

Dr. *Gjertsen* overrakte nu søster *Marie* og søster *Susanne H. M. Kongens* fortjensmedalje under forsamlingens varmeste tilslutning — og dr. *Kristine Munch* avsluttet derpå talenes rekke ved å utdele på hospitalets vegne vakre sølvbegere, fylt med blomster, til følgende: Frk. Mørdre, P. L. Laustad, O. L. Laustad, maskinist Christensen, frk. Alvhild Ruud, frk. Sigrun Hongslo, frk. Marit Larsen, frk. Mathilde Skaug, frk. Kirsten Nielsen, frk. Margareta Frosta, frk. Gudrun Berg, frk. Ellen Schmidt, frk. Helene Endresen, frk. Olga Rasmussen.

Endelig takket mgr. *Irgens* efter opfordring av priorinnen for den store praktfulle gave fra lægene og for Kongens anerkjennelse av de to søstre — og de fleste av selskapet begav sig på en inspeksjonstur rundt i hospitalet, ført av lægene, som med synlig stolthet fremviste stedet for så mange av sine kamper og seire.

E.

ET APROPOS JUBILEET.

Patientene som er blitt pleiet i årene på Vår Frue Hospital.

Fra 1883—1933	41 541
Liggedager	504 290

Ambulerende patienter:

Poliklinikk—Røntgen ca. 5000 pr. år.

Moderasjon og gratisarbeide i de siste år:

1926	kr. 4 109.50
1927	» 3 829.10
1928	» 7 576.92
1929	» 6 031.25
1930	» 4 517.49
1931	» 6 831.50
1932	» 10 423.18

Total kr. 43 318.94